

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА

**РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

МАТЕРІАЛИ
IV Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 21–22 травня 2020 року)

У двох частинах

Частина 1

Суми
Сумський державний університет
2020

ВИКОРИСТАННЯ ТА ПУБЛІЧНЕ ВИКОРИСТАННЯ МУЗИЧНИХ ТВОРІВ

Головач А. І.

*Студентка III курсу ННІ права
Сумського державного університету*

Науковий керівник: Уткіна М. С.
*к. ю. н., викладач кафедри КПДС ННІ права
Сумського державного університету*

Існує переважно два основних види заробітку в сфері музики, що можуть бути представлені у вигляді активного та пасивного. Перший вид заробітку полягає у концертній діяльності, а другий (пасивний) – у монетизації прав автора на твір шляхом його використання різними способами.

Зокрема, слід виокремлювати наступні способи монетизації музичної складової як :

- продаж цифрового контенту за допомогою сервісів мережі Інтернет, різних он-лайнних та стрімінгових платформ та систем;
- продаж контенту за допомогою мобільних операторів;
- прибуток за публічну демонстрацію такого об'єкта (із звуковим супроводженням або ж за його відсутності) у місцях, що є відкритими та вільними для повселюдного візиту;
- гонорари за вживання музики у засобах рекламування, а також різних телепрограмах;
- роялті за публічне сповіщення – використання музики на радіостанціях і телеканалах;
- роялті за публічне виконання – використання музики у ресторанах, кафе, торговельних центрах тощо [1].

Найприбутковішим способом монетизації є продаж контенту в єдиному цифровому середовищі. Друге місце за прибутковістю посідає публічне виконання, за ним третє місце посідає використання музичного контенту у рекламі і мобільний контент, а на останньому, четвертому місці – публічне сповіщення.

Публічне виконання становить собою подачу твору, фонограми чи виконання за допомогою співу, гри тощо. Виконання можна розділити на два види:

- безпосередньо (у живому виконанні);
- за допомогою будь-яких пристроїв і процесів (окрім передачі до ефіру або по кабелях).

Публічне виконання може відбуватися тільки за авторською згодою. Відвідуючи кафе чи супермаркети ми зазвичай не замислюємось над тим, що музика яка там

трансляється є об'єктом інтелектуальної власності, отже за неї потрібно сплачувати роялті.

Загальноприйнятим є твердження про те, що не потрібно сплачувати авторську винагороду під час трансляції телевізійних чи радіопередач. Така думка є хибною, оскільки трансляція радіо чи телепередач підпадають під категорію публічного виконання. Як наслідок, якщо кафе чи супермаркет має лише договір про надання йому послуг кабельного телебачення, користуватись вищезазначеними можливостями може виключно персонал відповідних закладів, без доступу відвідувачів.

Безкоштовно можна використовувати класичну або фольклорну музику (тобто таку яка не має автора, або автор помер 70 років тому), музику, яка передана авторами безкоштовно («Royalty free»), або записувати власні твори (чи замовляти запис творів).

Роялті – винагорода за користування або надання права на користування будь-яким авторським та суміжним правом.

Збір коштів може відбуватися різними видами платежів:

- паушальні;
- регулярні фіксовані суми відрахувань;
- комбіновані;

Сума винагороди у зв'язку із використанням музики визначається за домовленістю сторін, але такий платіж повинен не менше встановленого Кабінетом Міністрів України. Збором роялті у закладах господарської діяльності, - проведення торгівлі та / або надання послуг у зв'язку із використанням музичних творів займаються організації колективного управління на підставі договорів з правовласниками. Представники даних організацій уповноважені робити перевірку та фіксацію публічного використання творів. Вони уповноважені здійснювати це на підставі ч. 2 ст. 43 Закону України «Про авторське право та суміжні права», та договорів, укладених з власниками творів [2].

Стаття 440 Цивільного кодексу України встановлює, що до майнових прав інтелектуальної власності на твір відносяться:

- право на використання твору;
- виключне право дозволяти використання твору;
- право перешкоджати неправомірному використанню твору, в тому числі забороняти таке використання;
- інші майнові права інтелектуальної власності, встановлені законом [3].

Аналізуючи Постанову пленуму Вищого господарського суду України від 17.10.2012 р. № 2 «Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних із захистом прав інтелектуальної власності» [4], знаходимо доволі чітке та зрозуміле визначення

«використання твору». Зокрема, під «використанням твору» слід розуміти його публічне використання різними способами, зокрема: публічний показ, публічне виконання (як у реальному часі («наживо»), так і за допомогою технічних засобів); публічне сповіщення (радіо, телебачення); публічна демонстрація аудіовізуального твору (зі звуковим супроводом чи без такого) у місці, відкритому для загального відвідування, або в іншому місці (приміщенні), де присутні особи, які не належать до кола однієї сім'ї чи близьких знайомих цієї сім'ї – незалежно від того, чи сприймається твір публікою безпосередньо у місці його публічної демонстрації (публічного показу), чи в іншому місці одночасно з такою демонстрацією (показом).

У свою чергу, особі, яка здійснює підприємницьку діяльність, для того, щоб використати будь-який музичний твір у громадському закладі, необхідно не лише отримати авторський дозвіл, але й сплатити і винагороду власнику суміжних прав (фонограм) – за умови їх використання із комерційною метою.

Як зазначає А. Бережна [5, с. 74], в Україні у нормативно-правовій базі чітко визначена схема, яка узаконює певним чином публічне використання музичних творів як об'єктів авторського права та суміжних прав. Але незважаючи на це, не усі суб'єкти, що здійснюють підприємницьку діяльність, у комерційному використанні чітко слідують таких положенням. Як наслідок – знаходимо значні збитки як у автора, так і музичної сфери в цілому. Науковиця зазначає, що прояв правового нігілізму можна пояснити достатньо значною кількістю варіантів вибору контрагента задля заключення договору щодо музичного оформлення бізнесу.

На нашу думку, одним із найрозповсюдженіших питань є наступне : у випадку, коли музичний твір використовується шляхом відтворення із ліцензійного продукту, чи необхідно виплачувати певну винагороду володільцю прав. Дане питання є не лише одним із найрозповсюдженіших, але одним із найбільш проблемних. Відповідно до чинного Закону України «Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних» [6], а саме – статті 8, придбання такого примірника фонограми, маркованого контрольною маркою, не є придбанням прав на публічне виконання, комерційний прокат записаної на цьому примірнику фонограми.

Існує ще один доволі цікавий випадок: використання «живої» музики. Яким чином буде здійснюватись регулювання у цьому випадку? У випадку, якщо лунає дійсно винятково «жива» музика авторів, що виконують дану музику, то зобов'язання виплачувати роялті цілком логічно не виникає. Проте, у разі, якщо виконавець/гурт використовує об'єкти авторського права, а саме текст і мелодію «чужої» пісні, роялті підлягає сплаті їх правовласникам.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ринок роялті : кому належать права і як Україні позбутися звання пірата № 1 у світі. URL : www.business.ua/litsa/item/3174-rinok-royalti-komu-nalezhat-prava-i-yak-ukrajini-pozbutisya-zvannya-pirata-1-u-sviti/.
2. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 23. 12. 1993 р. № 3792-ХІІ. *Відомості Верховної Ради*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>.
3. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-ІV. *Відомості Верховної Ради*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
4. Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних із захистом прав інтелектуальної власності : Постанову пленуму Вищого господарського суду України від 17.10.2012 р. № 12. *Відомості Верховної Ради*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0012600-12>.
5. Бережна А. О. Особливості публічного використання музичного твору як об'єкта авторського права : аналіз нормативних положень. *Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право*. 2018. Випуск 1 (37). С. 70–74.
6. Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних : Закон України від 23. 03. 2000 р. № 1587-ІІІ. *Відомості Верховної Ради*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1587-14>.

РОЗВИТОК ІНСТИТУТУ АВТОРСЬКОГО ПРАВА В УКРАЇНІ ТА ЛАТВІЇ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

Уткіна М. С.

*к. ю. н., викладач кафедри КПДС ННІ права
Сумського державного університету*

Бондаренко О. С.

*к. ю. н., старший викладач кафедри КПДС ННІ права
Сумського державного університету*

Інститут авторського права є одним із ключових в системі права інтелектуальної власності в цілому. В Україні підвалини його становлення та розвитку були закладені давно. Проте, превалює думка, що як вітчизняне, так і латвійське законодавство у вищезазначеній сфері абсолютно повністю ґрунтується на радянському. Саме тому, актуалізується питання дослідження розвитку інституту авторського права в Україні та Латвії (в рамках наукового дослідження в Університеті Латвії (м. Рига) як пост-радянських країн. При чому, одна із країн входить до складу Європейського союзу, інша – перебуває на стадії євроінтеграційних процесів.